

Cennetteki O Gün

(Şeytan'ın Güncesi'nden bir pasaj)

Uzun süre önce, Erkek ile Kadın Bilgi Ağacı'nın yakınındaki çalılıklarda sohbet ederlerken ben de oradaydım. Yıllar sonra oraya yeniden geldiklerinde yine oradaydım. Hiç değişmemişlerdi –sıradan bir oğlan ile kız– ve biçimli, yuvarlak, ince, esnek, gökyüzünün pembesiyle hafifçe kızarmış, çıplaklıklarından masumca habersiz, izlemesi hoş, anlatılmaz derecede güzeldiler.

Onları bir kez daha dinledim. Eskiden olduğu gibi yine bazı sözcükler kafalarını kurcalıyordu: İyi, Kötü, Ölüm. Bunların ne anlama geldiğini bulmaya çalışsalar da elbette başaramıyorlardı. Âdem şöyle söyledi:

“Haydi, belki Şeytan'ı bulabiliriz. O bunları biliyordu.”

Daha sonra ben ortaya çıktım. Hayranlık içinde baktığım Havva'dan gözlerimi alamıyordum. Konuşmaya başladım:

“Beni daha önce görmemiştin, tatlı yaratık, ama ben seni gördüm. Ben bütün hayvanları gördüm ve güzellikte kimse

senin yanına yaklaşılamaz. Saçların, gözlerin, yüzün, ten rengin, biçimin, beyaz bacaklarının zarafeti... hepsi çok güzel, muhteşem ve kusursuz.”

Duyduklarından mutlu olan Havva bir ayağını ve bir elini uzatarak hayranlık içinde kendini inceledikten sonra bütün saflığıyla karşılık verdi:

“Bu kadar güzel olmak beni mutlu etti. Âdem... Âdem de çok güzel.”

Mavi gözlerinde samimi bir gururla Âdem’i bir o yana bir bu yana çevirdi. Âdem’in koltukları kabarmıştı. Masumane bir mutlulukla, “Başımda çiçekler olduğunda daha da güzel görünüyorum,” dedi.

Havva, “Doğru söylüyor... bunu görmelisin,” dedi ve kelebek gibi uçuşarak çiçek topladı. Hemencecik saplarını birbirine bağlayıp göz alıcı bir taç yaparak Âdem’in başına koydu. Daha sonra parmak uçlarında yükselerek hünerli parmaklarıyla tacı düzeltti. Her dokunuşunda taç nazik bir görünüm kazandı. Kimse bunu nasıl başardığını ve sonucunun neden böyle olduğunu bilmiyordu. Her ne kadar bu onun ince sanatının bir sırrı da olsa, yine de bunun bir usulü olmalıydı. En sonunda istediği görünüşe kavuşunca zevkten ellerini birbirine vurdu, yükselip Âdem’i öptü. Bu, gördüğüm en güzel manzaraydı.

Artık sadede geleyim. Bu kelimelerin sırrını... ona söyleyecek miydim?

Kimse bu konuda benden daha istekli olamazdı ama nasıl yapacaktım ki? Aklıma, ona bunları anlatmak için hiçbir yol gelmiyordu. Ben de şöyle söyledim:

“Deneyeceğim ama pek faydalı olmayacaktır. Mesela... acı nedir?”

“Acı mı? Bilmiyorum.”

“Elbette. Nereden bileceksin? Acı, senin dünyandan değil. Acı, senin için imkânsız. Daha önce fiziksel bir acı deneyimlemedin. Bunu bir formüle, bir ilkeye indirgeyelim. Elimizde ne var?”

“Ne var?”

“Şu: Yörüngemizin –kendi dünyamızın– dışındaki şeyler, kendi yaradılışımız ve yeteneklerimizle görülemez, hissedilemez ya da başka türlü deneyimlenemez. Bunları kelimelerle anlayamayız. Bütün her şey bir ceviz kabuğunun içinde gibidir. Bu bir ilke, bir belit, bir kanundur. Şimdi anladın mı?”

Narin yaratık şaşırmişti. Çıkardığı tek sonuç ise şu bomboş soruydu:

“Belit ne demek?”

Anafikri anlamamıştı. Anlamamasına şaşmamak gerekiyordu. Ama çabası bile benim için bir başarı demektir, çünkü anlattıklarımın doğruluğunun canlı bir sağlaması gibiydi. Belit, şimdilik onun deneyim dünyasının dışında bir şey olduğu için hiçbir anlam ifade etmiyordu. Sorusunun üstünde durmayıp devam ettim:

“Korku nedir?”

“Korku mu? Bilmiyorum.”

“Elbette. Neden bilesin ki? Korkuyu hissetmedin, hissedemezsin, bu senin dünyana ait değil. Sana korkunun ne olduğunu yüz binlerce kelimeyle bile anlatamam. O halde sana ölümü nasıl anlatayım? Hiç ölüm görmedin, bu senin dünyana yabancı, kelimenin senin için bir anlam ifade etmesine imkân yok. Bir tür uykudur bu.”

“Ah, uykunun ne olduğunu biliyorum!”

“Ama yalnızca bir bakıma uykuya benzer. Uykudan daha fazlasıdır.”

“Uyku güzeldir, uyku hoştur!”

“Ama ölüm uzun bir uykudur... çok uzun.”

“Ah, daha da güzel! Bence hiçbir şey ölümden daha iyi olamaz.”

Kendi kendime, “Zavallı çocuk. Bir gün bu bahsettiğinin nasıl üzücü bir gerçek olduğunu öğreneceksin. Bir gün mahvolmuş bir kalple, ‘Bana gel, şefkatli Ölüm! Beni merhametli kayıtsızlığına götür, kederlinin sığınağı, terk edilmişin ve kimsesizin dostu!’ diyeceksin,” diye düşündüm. Sonra sesli bir şekilde, “Ama bu uyku sonsuzdur,” dedim.

Bu kelimeyi anlamamıştı. Buna şaşmamak gerekti.

“Sonsuz. Sonsuz da ne?”

“Ah, bu da henüz senin dünyanda yok. Bunu sana anlatmanın hiçbir yolu yok.”

Umutsuz bir vakaydı. Deneyimlerinin dışındaki bir dünyaya ait kelimeler ona yabancı bir dil gibi geliyordu ve hiçbir anlamı yoktu. Annesinin, “parmağını muma uzatma, yanarsın,” dediği küçük bir bebek gibiydi. Yanmak, bir bebek için yabancı bir kelimeydi ve deneyimleyerek anlamını idrak edene kadar onu korkutması imkânsızdı. Annesinin onu uyarması hiçbir işe yaramazdı. Bebek neşe içinde muma yaklaşıp parmağıyla o güzel aleve dokunacaktı... yalnızca bir kez. Bu gizli düşüncelerden sonra ona, sonsuz kelimesini anlatmanın hiçbir yolu olmadığını düşündüğümü söyledim. Bir süre sessiz kalarak bu derin konuları aklının pek kullanılmayan makinesinde evirip çevirdikten sonra şaşkınlığını üzerinden atarak söze girdi:

“Peki, diğer kelimelere gelelim. İyi ve kötü nedir?”

“Bu da başka bir zorluk. Bunlar da senin dünyanın dışından kelimeler. Onların yeri, yalnızca ahlaki krallığın içindedir. Senin ahlaki kuralların yok.”

“Ahlak nedir?”

“Doğruyu yanlıştan, iyi ahlaki kötüden ayırt eden bir kanun düzeni. Bunlar senin dünyanda yok. Sana anlatamam, anlayamazsın.”

“Ama bir dene.”

“Peki; otoriteye itaat ahlaki bir kanundur. Âdem’in, çocuğunu nehre sokup bütün gece orada bırakmanı yasakladığını farz edelim... çocuğunu nehre sokar mıydın?”

Sıradan ve dürüst bir şekilde cevap verdi:

“Evet, istersem sokarım.”

“İşte, tıpkı söylediğim gibi... yol yordam bilmiyorsun. Görev, emir ve itaate dair en ufak bir fikrin bile yok. Bunlar senin için hiçbir şey ifade etmiyor. Şu anda yaşadığın yerde söylediğin ya da düşündüğün hiçbir şeyden sorumlu değilsin. Doğruyu ve yanlış ayırt etmekte diğer hayvanlardan farksız olduğun için yanlış yapman da imkânsız. Sen ve onlar yalnızca doğru şeyler yaparsınız. Senin ve onların yaptığı her şey doğru ve masumdur. Burası gökyüzünde ve yeryüzünde ulaşılabilir en yüce, en saf kutsal mekân. Meleklerin bir armağanı. Melekler saf ve günahsızdır. Doğruyu yanlıştan ayırt edemedikleri için suçlanmazlar. Doğruyla yanlış ayırt etmeyi bilmeyen biri yanlış yapamaz.”

“Bunu bilmek bir fayda sağlar mı?”

“Kesinlikle hayır! Bunu bilmek kutsal ve meleklerle özgü olan her şeyi meleklerden söküp alarak onların onurunu kırar.”

“Doğruyu yanlıştan ayıran birileri var mı?”

“Yani... gökyüzünde yok.”

“Peki bunu bilmek nasıl mümkün oluyor?”

“Ahlak duygusuyla.”

“O da ne?”

“Önemli değil. Bilmediğin için minnettar olmalısın.”

“Neden?”

“Çünkü bu bir yozlaşmadır, bir felakettir. Buna sahip olmayan kişi yanlış yapamaz; sahip olan ise yapabilir. Bu nedenle ahlak duygusunun tek bir görevi vardır: Yanlışın nasıl yapılacağını öğretmek. Başka bir şey öğretemez... herhangi başka bir şey. Yanlışın yaratıcısı budur ve yanlış, Ahlak Duygusu onu bir varlık haline getirmeden var olamaz.”

“Ahlak Duygusu’na nasıl sahip olunur?”

“Yasak Ağaç’ın meyvesini yiyerek. Bunu neden öğrenmek istiyorsun? Ahlak Duygusu’na sahip olmak mı istiyorsun?”

Dalgın gözlerle Âdem’e döndü:

“Sen buna sahip olmak ister misin?”

Âdem pek oralı değildi. Yalnızca birkaç cümleyle yetindi.

“Benim için fark etmez. Bu konuşmadan hiçbir şey anlamadım ama istersen o meyveyi yerim, çünkü bunun bir mahzuru olduğunu sanmıyorum.”

Zavallı cahiller. Kendilerini sakınma emri onlar için hiçbir şey ifade etmedi, onlar yalnızca çocuk. Kendi küçük dünyalarının ve kısıtlı deneyimlerinin dışındaki denenmemiş şeylerle sözlü soyutlamaları anlayamıyorlar. Havva bir elmaya ulaştı! Ah, elveda Cennet ve günahsız zevkler; hoş geldin yoksulluk, acı, açlık, soğuk, keder, yas, gözyaşı, utanç, kıskançlık, kavga, kötülük, onursuzluk, yaşlılık, yorgunluk, pişmanlık, sonrasında hayal kırıklığı ve ardındaki cehen-

nem kapılarına aldırmaksızın ölümün onu kurtarması için yakarış!

Meyvenin tadına baktı... ve meyve elinden düşüverdi.

Dokunaklıydı. Uykusundan yavaşça ve akli allak bullak olmuş bir şekilde uyanıyor gibi bir hali vardı. Boş gözlerle bir bana, bir Âdem'e bakarken altın sarısı saçlarının yüzüne düşen tellerini geriye attı. Meraklı bakışlarını en sonunda kendi çıplak bedenine çevirdi. Yanakları kıpkırmızı olmuştu. Bir çalının arkasına geçip ağlamaya başladı:

“Ah, mütevazılığım beni terk edip gitti... zararsız bedeninim bir utanç kaynağına dönüştü!” Acı içinde sızlanıyor, söyleniyordu. Başını öne eğerek, “Onurum kırıldı... Düştüm, ah, çok aşağılara düştüm ve bir daha asla yükselemeyeceğim.”

Âdem'in gözleri belli belirsiz bir şaşkınlıkla Havva'nın üzerindeydi. Neler olduğunu anlayamıyordu. Bu, henüz onun dünyasında var olan bir şey değildi ve Havva'nın sözleri Ahlak Duygusu'nu tanımayan biri için hiçbir şey ifade etmiyordu. Âdem iyiden iyiye meraklanmıştı. Haberi olmasa da Havva yüz yıl yaşlanmış, gözlerindeki cennet ve gencecik teninin rengi solmuş, saçlarına aklar düşmüş, dudaklarının ve gözlerinin kenarında silik kırışıklıklar oluşmuş, vücudunun şekli bozulmuş, teninin parıltısı donuklaşmıştı.

Çocuk bunların hepsini gördükten sonra büyük bir sadakat ve cesaretle elmayı alarak tadına baktı. Tek kelime bile etmedi.

Değişiklik onu da görmezden gelmedi. İki için de büyük dallar toplayarak çıplaklıklarını örttü. Sonrasında arkalarına dönüp el ele, yaşlılıktan çökmüş bir halde oradan uzaklaşarak gözden kayboldular.

Havva Konuşuyor

Öfkeli keruvlar bizi alevden kılıçlarıyla Cennet'ten dışarı çıkardı. Biz ne yapmıştık ki? Kötü bir niyetimiz yoktu. Cahildik ve herhangi bir çocuğun yapacağı bir şey yapmıştık. Emre itaatsizliğin yanlış olduğunu bilmiyorduk, çünkü kelimeler bizim için yabancıydı ve anlamıyorduk. Doğruyu yanlıştan ayırt etmeyi bilmiyorduk. Nereden bilecektik ki? Ahlak Duygusu olmadan bunu bilmemiz imkânsızdı. Eğer bu duygu bize en başında verilseydi... ah, bu çok daha adil, bu çok daha nazikçe olurdu. Böylece itaat etmediğimizde suçlanabilirdik. Ama biz zavallı cahil çocuklara anlayamadığımız kelimeler sarf etmek ve sonrasında söylenenleri anlamadığımız için cezalandırmak... ah, adalet bunun neresinde? O sıralar, henüz dört yaşındaki küçücük çocuğumun bildiğinden daha fazlasını bilmiyorduk. Ona, "Eğer bu ekmeğe dokunursan seni hayal edemeyeceğin bir felaketle cezalandırırım," dedikten sonra bunun ne anlama geldiğini anlamayan çocuk ekmeği alıp bunda bir mahzur olmadığını düşünerek yüzüme gülümserse, masumiyetinden yararlanıp güvendiği anne eliyle ona tokat mı atmam gerekiyor? Anne kalbini bilen her kim varsa, yapılması gerekenin bu olup olmadığına o karar versin. Âdem, benim dertlerimin aklımı çeldiğini ve benim kirlendiğimi söylüyor. Ben olduğum gibiyim ve kendimi ben yaratmadım.

56

Bizi dışarı çıkardılar. Bizi o acımasız yabana çıkarıp arkamızdan kapıları kapadılar. Kötü bir niyetimiz yoktu. Üç ay oldu. O zaman cahildik. Şimdi öğrendikçe zenginleşiyor-

ruz... ah, hem de çok! Açlığı, susuzluğu ve soğuğu biliyoruz; acıyı, hastalığı ve kederi biliyoruz; nefreti, isyanı ve hileyi biliyoruz; suçu ve masumiyeti ayırt etmeksizin kovuşturan bilinci ve pişmanlığı biliyoruz; bedenini ve ruhunu yorgunluğunu, tatsız uykuyu, dinlendirmeyen dinlenceyi, Cennet'i yeni baştan inşa eden ve uyanınca yeniden mahveden rüyaları biliyoruz; sefaleti biliyoruz; işkenceyi ve hüznü biliyoruz; aşağılamayı ve hakareti biliyoruz; ahlaksızlığı, hayasızlığı ve kirliliği biliyoruz; Tanrı'nın birer sureti olarak üryan dolaşmanın beraberinde getirdiği hor görüyü biliyoruz; korkuyu biliyoruz; kibri, deliliği, kıskançlığı, ikiyüzlülüğü biliyoruz; saygısızlığı biliyoruz; dine küfrü biliyoruz; doğruyla yanlışın farkını ve yanlıştan kaçınıp doğru olanı yapmayı biliyoruz; Ahlak Duygusu'nun bütün zengin ürünlerini biliyoruz ve ona sahibiz. Eğer bunu Cennet'te bir saat ve bembeyaz bir saflık karşılığında satabilseydik, hayvanları da onunla onursuzlaştırsaydık!

Tüm bunlara sahibiz... tüm bu hazineye. Ölüm hariç. Ölüm... Ölüm. Bu nasıl bir şey olabilir ki?

Âdem geldi.

"Eee?"

"Hâlâ uyuyor."

Bu bizim ikinci çocuğumuz Habil.

"Yeterince uyudu. Bahçe ilgisine muhtaç. Uyandır onu."

"Denedim ama beceremedim."

"Demek ki çok yorgun. Uyumaya devam etsin."

"Bu kadar uyumasının nedeni canının yanması olabilir."

Cevap verdim: "Olabilir. O halde dinlenmesine izin verelim. Uykunun onu iyileştirdiğine şüphe yok."

II

Bir gece ve bir gündür uyuyor. Bu sabah onu sunağın yanında bulduk. Yüzü ve bedeni kan içindeydi. Ağabeyinin ona saldırdığını söyledi. Başka tek söz etmedi ve uyudu. Onu yatağına yatırıp kanları temizledik. Yarasının ciddi olmadığını ve acı çekmediğini öğrendik. Eğer acı çekseydi uyuyamazdı.

Onu bulduğumuzda sabahın erken vaktiydi. Bütün gün sırtüstü yatarak tatlı ve huzurlu bir şekilde uyudu. Ne kıpırdadı ne de yüzünü döndü. Zavallı, ne kadar da yorulmuştu. O her zaman şafak sökerken uyanır, akşam çökene kadar çok çalışır. Bu olaydan sonra artık dinlenmeye daha fazla zaman ayırmalı. Bunu ondan isteyeceğim. O her istediğimi yapar.

Gün boyunca uyudu. Biliyorum, çünkü yanından hiç ayrılmadım. Ona yemek yaptım ve uyanacak diye yemekleri sıcak tuttum. Sık sık usulca yanına sokulup nazik yüzünü izledim. Bu kutsal uyku için minnettardım. Hâlâ uyuyor. Gözleri açık. Bu tuhaf bir şey. Önce onu uyanık sandım ama öyle değildi, çünkü konuştuğumda cevap vermedi. Ne zaman konuşsam bana mutlaka cevap verir. Kabil kaprislidir ve cevap vermez. Fakat Habil onun gibi değildir.

Her an uyanıp yemek yemek ister endişesiyle gece boyunca yanında oturdum. Yüzü kireç gibi olmuş ve değişmişti. Uzun süre önce Cennet'te küçük bir çocukken nasıl görünüyorsa, şimdi de öyle görünüyordu: çok tatlı ve iyi. Bu, beni yılların uçurumuna geri götürdü. Kendimi rüyaların ve gözyaşlarının... ve saatlerin içinde kaybediverdim. Sonra, hareket ettiğini düşünerek kendime geldim. Onu uyandırmak için yanağından öpsem de uyumaya devam etti. Üzül-

müştüm. Yanağı soğuktu. Onu yün ve kuş tüyleriyle sarmaladım ama hâlâ üşüyordu. Daha fazlasını getirdim. Âdem yine geldi ve ısınmadığını söyledi. Anlamadım. Onu uyanıramıyorduk! Kollarımı bedenine sarıp gözyaşı perdesinin ardından gözlerine baktım ve tek bir kelime etmesi için yalvardım. Ama cevap vermedi. Ah, bu uzun uyku... ölüm mü yoksa? Artık uyanmayacak mı?

Şeytan'ın Güncesi'nden

Ölüm dünyaya girdi ve artık yaratıklar ruhlarını teslim ediyor. Ailelerden biri mahvoldu ve Ahlak Duygusu'nun görevi tamamlandı. Aile ölümü düşünüyor... Fikirlerini değiştirecekler.